

**Поверенику за информације од
јавног значаја и заштиту података о личности**
Булевар краља Александра бр. 15
11 000 Београд

ЖАЛБА

Центра за заштиту корисника банкарских услуга ЦХФ Србија из Београда, ул. Цара Лараза бр.4, ИН
Центар, матични број 28208227

на
**РЕШЕЊЕ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ
КОЈИМ ЈЕ ОДБИЈЕН ЗАХТЕВ ЗА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈИ
Г бр. 3569 од 25.04.2017.године**

Центар за заштиту корисника банкарских услуга ЦХФ Србија, поднео је Народној банци Србије захтев да достави копије образаца КЗ-2 (Пријава кредитног задужења), КЗ-3А (План коришћења по кредитном задужењу), КЗ-3Б (Реализација коришћења, планирања реализација отплате по кредитном задужењу), (Пријава кредитног задужења), КЗ-7 (Спецификација уз пријаву кредитног задужења) и Извештај о реализацији евидентираних кредитних послова свих финансијских кредитних послова и субординираних кредитних послова са иностранством које је Ригаеус банка ад Београд, ул. Милентија Поповића 5б, матични број 17082990, регистровала код Народне банке Србије у периоду од 2005-2009.године, а у складу са Одлуком о начину, роковима и обрасцима за регистравање и евидентирање кредитних послова са иностранством (Сл. Лист СРЈ бр. 61/99) и Одлуком о начину, роковима и обрасцима за евидентирање кредитних послова са иностранством (Сл. Гласник РС бр. 9/2007 и даље).

Решењем Г бр. 3569 од 25.04.2017.године Народна банка Србије, у поновљеном поступку, други пут је одбила да достави тражене податке (први пут Г бр. 8867 од 24.11.2016.године).

У одговору на прву жалбу (који није достављен жалиоцу) првостепени орган је „проширио“ своју аргументацију, наводећи да би објављивање података о појединачним трансакцијама „Пиреус банк“ *испу довели у нејовољнији положај на финансијском тржишћу у односу на остале банке (?!), те да тражени подаци могу указивати на финансијско стање и трансакције индивидуалних клијената (?!), и адекватност расположивих средстава индивидуалних дејоцијних рачуна клијената банке (?!), које информације представљају банкарску односно пословну стајну прописану чланом 86а Закона о НБС, као и да због стајешког одређења РС за прописивање ЕУ, да достављање тражених података не би било у складу са стајистичким принципима демократских друштва у земљама ЕУ (???)*.

Решењем Повереника број 07-00-04492/2016-03 од 27.03.2017.године, поништено је Решење НБС бр. Г бр. 8867 од 24.11.2016.године и предмет враће на поновни поступак.

У образложењу цитираног Решења, Повереник је указао првостепеном органу на одредбе Закона да ускраћивање информација од јавног значаја захтева:

1. да се ради о информацијама или документу који је прописом или службеним актом заснованим за закону, **одређено да се чува као тајна**
2. да се ради о информацији или документу због чијег би одавања могле наступити тешке правне или друге последице **по интересе заштићене законом** који претежу над интересом за приступ информацији.

У наставку образложења, Повереник је навео да је у конкретном случају, првостепени орган, позивајући се на одредбу члана 46 Закона о банкама, само навео да се подаци о појединачним задужењима банака, сматрају банкарском односно пословном тајном (ШТО НИЈЕ ИСТИНА; ТИМ ЧЛАНОМ СЕ ТАЈНОМ СМАТРАЈУ ПОЈЕДИНАЧНА ЗАДУЖЕЊА КЛИЈЕНАТА, А НЕ БАНКЕ) а да при том није пружио ваљан доказ да је испуњен и други материјални услов због кога је оправдано ускратити приступ траженим информацијама, наводећи да се при том не мисли на хипотетичку могућност, већ на стварну, реалну штету, па је потребно да буде доказано да постоји узрочно последична веза између тражених информација и заштићених интереса.

Због наведеног, Повереник је укинуо предметно Решење и дао налог првостепеном органу да утврди све релевантне чињенице од значаја за примену члана 9 тачка 5 Закона, тако што ће за конкретни случај навести **која стварна, одосно реална штета може настати** (по интересе заштићене законом) ,уколико би се наведене информације учиниле доступне жалиоцу, односно јавности генерално, при чему је пажњу првостепеном органу скренуо и на чињеницу да се тражене информације односе на период од 2005-2009.године и да је протекло скоро 10 година од регистрације истих, а такође и значај информација обзиром да су исте у вези са проблемом отплате стамбених кредита великог броја грађана Србије индексираних у швајцарским францима у погледу којих постоји појачан интерес јавности да зна.

У поновљеном поступку, првостепени орган је Решењем Г.бр. 3569 од 25.04.2017.године , поново одбио Захтев за траженим информацијама од 08.11.2016.године.

У образложењу, првостепени орган је навео:

Одредбом члана 46. Закона о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015) прописано је да се банкарском тајном сматрају подаци који су познати банци, а односе се на личне податке, финансијско стање и трансакције, као и на власништво или пословне везе клијената те или друге банке, подаци о стању и промету на индивидуалним депозитним рачунима и други подаци до којих банка дође у пословању с клијентима. Из наведене одредбе, иако то није експлицитно речено, несумњиво произлази да се подаци који се односе на појединачна задужења банака сматрају банкарском односно пословном тајном, с тим што их Народна банка Србије сходно члану 49. тог закона, може користити искључиво у сврху, за коју су прибављени и не може их саопштавати трећим лицима, нити тим лицима омогућити да сазнају и користе те податке.

Подаци који су предмет захтева, а који се односе на појединачно задужење Банке у иностранству, дакле неспорно представљају тајну у смислу Закона о банкама. Наиме, ови подаци могу да укажу на финансијско стање и трансакције индивидуалних клијената Банке, посебно значајнијих, као и на адекватност расположивих средстава на индивидуалним депозитним рачунима клијената Банке, који су изричито предвиђени као банкарска односно пословна тајна (члан 46. став 1. под 2) и 3) према Закону о банкама, а њихова погрешна интерпретација или злоупотреба у јавности може довести до стварања погрешне слике о правом финансијском стању и пословању Банке, а последично, што је и потврђено бројним примерима, и до угрожавања стабилности финансијског система. Управо очување стабилности финансијског система је интерес који у овом конкретном случају претеже над интересом да се омогући приступ тим информацијама. С тим у вези, орган јавне власти основано ускраћује тражени приступ, а ради заштите од озбиљног кршења интереса заснованог на Уставу и закону.

Дакле, из наведеног образложења, потпуно је јасно да првостепени орган настоји да по сваку цену, иако за то није испуњен НИ ЈЕДАН кумулативно постављен услов из члана 9 тачка 5. Закона, дакле, супротно Закону, одбије да достави тражене податке.

Осим што је незаконито, такво понашање НБС-а је и изузетно забрињавајуће, имајући у виду да је надлежност НБС-а не само очување финансијске стабилности, већ и заштита корисника финансијских услуга, коју улогу НБС перманентно одбија да врши.

Одбијање врло реалног захтева, као што је овај, за приступ информацијама од јавног значаја, само је још један доказ како НБС по сваку цену, ма колико то неразумно било, покушава заштити само и искључиво интересе пословних банака, на рачун не само корисника кредита, већ на рачун ИНТЕРЕСА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ и свих њених грађана, који посебно имају право да знају све околности случаја везане за спорне кредите индексирани у валути швајцарској франка, јер је Србија ЈЕДИНА земља која је осигурала све ризике банака по овим кредитима, кроз Националну корпорацију за осигурање стамбених кредита (Корпорација је 100 % основана средствима из буџета РС, констатно се врши докапитализација, и све ризике лоших пословних одлука код ових кредита носе прво корисници кредита, који плаћају ануитета колико издрже, а затим сви порески обавезници, који кроз Корпорацију/буџет, плаћају све ануитете до продаје непокретности, а затим и до 75 % нето губитка банке, док банке, са вишеструким средствима обезбеђења, и додатно гаранцијом државе, немају никакве ризике код ових спорних кредита).

Због наведеног, не само да корисници кредита имају легитиман интерес да знају све податке везане за спорне кредите, већ тај интерес има и јавност у Србији, сваки пунолетни грађанин РС који је мимо своје воље и мимо свог знања постао јемац за ове спорне кредите.

Истичемо да смо већ приликом прве жалбе јасно указали да првостепени орган ПОГРЕШНО ЦИТИРА ЗАКОНСКУ ОДРЕДБУ, јер је у образложењу првог решења навео да је одредбом члана 46 Закона о банкама прописано „*йодаци који се односе на йојединачна задужења банака смайрају банкарском , односно йословном шјајном*“, што је нетачно (невероватно је да орган јавне власти **измишља** жељене одредбе које закон не предвиђа) , док је у поновљеном поступку, обзиром да је у жалби јасно истакнуто како гласи одредба члана 46 Закона о банкама, сада врши потпуно невероватну и незамисливу интерпретацију да из одредбе закона који предвиђа да су *йословна шјајна йодаци који су йознайти банци, а односе се на личне йодайке, финансијско сйање и йтрансакције, као и на власништво или йословне везе клијената* те или друге банке, произилази, да се *йодаци односе и на йојединачна задужења банака*“ (?!).

Овакво понашање одговорног лица, по становишту тражиоца информације, отвара питање законитости рада првостепеног органа и озбиљне злоупотребе сложбеног положаја.

Додатно, у покушају да оправда своје незаконито поступање, првостепени орган посеже за аргументом да тражени подаци могу да укажу на финансијско стање и трансакције индивидуалних клијената банке. (?)

Овим је НБС рекла да доставља копија образаца којим је регистрован ино кредит може да укаже на финансијско стање и трансакције индивидуалних клијената банке, као и на адекватност расположивих средстава на индивидуалним депозитним рачунима, што све може имати за

ефекат стварање погрешне слике у јавности, а тиме и угрожавања стабилности финансијског система !!!???

НБС упорно игнорише чињеницу да само банке и централна банка незаконитим понашањем могу да угрозе стабилност финансијског система, а не грађани који ради крајње легитимних интереса настоје да демистификују ову тему и податке учине јавним, имајући у виду да је у Србији тренутно онемогућена колективна заштита потрошача, а да за покретање појединачног спора треба платити судску таксу од 97.500 динара, чиме је приступ правди корисницима кредита значајно отежан, скоро онемогућен.

Ове кредите су све земље ЕУ назвале „токсичним“, отровним кредитима, јер погађају не само кориснике кредита и њихове породице, који престају да плаћају све друге услуге – за струју, комуналије, вртиће и тако редом, већ потпуно престају да купују било какву робу или услуге, што директно угрожава потрошњу једне земље; чудно је како управо НБС, која не може да очува ни пројектовану инфлацију од 4 % , већ је стално снижава, игнорише ноторне чињенице. Можда постоји план, за који ћемо тек сазнати, да увозимо и потрочаше, јер у Србији потрошње нема; сваки зарађени динар иде за отплату минуса, кредита или рефинсирање, потрошња је далеко испод задужења.

Из наведеног, осим што свој став (да настави са незаконитим радом и тиме додатном куповином времена), не зна да образложи, одговорно лице очигледно не зна НИ КОЈИ ИНТЕРЕСИ СЕ ШТИТЕ ЗАКОНОМ или свесно настоји да избегне примену закона. Оба случаја су забрињавајућа, посебно када се ради о одговорном лицу институције која има велика овлашћења.

Одговорно лице НБС очигледно погрешно верује/приказује да је то пословни интерес банке.

Међутим, то једноставно није тачно.

Наиме, у смислу релевантног закона којима се уређује тајност података, тајни податак је податак од интереса за Републику Србију који је законом или другим прописом или одлуком надлежног органа донесеног у складу са законом одређен и означен одређеним степеном тајности.

Као податак од интереса за Републику Србију је означен сваки податак или документ којим располаже орган јавне власти, који се односи на територијални интегритет и сувереност, заштиту уставног поретка, људских и мањинских права и слобода, националну безбедност и одбрану, унутрашње и спољне послове.

Дакле, податак о задуживању Пиреус банке не само што није, него не може ни бити тајни податак.

Стављање знака једнакости између интереса Пиреус банке и интереса Републике Србије је крајње недопустиво. Свако евентуално означавање истог као тајног податка, значило би грубу злоупотребу јавних овлашћења и сврхе због које се доступност неких података ограничава за јавност.

Наведено не могу оспорити ни одредбе члана 86а Закона о банкама, на који се првостепени орган позива.

Предметна одредба, иако је ступила на снагу тек 2010.године, након периода на који се подаци односе, као тајне податке предвиђа оне податке који се односе на управљање девизним резервама, преговоре са организацијама и институцијама из члана 11. овог закона, издавање новчаница и

кованог новца и управљање токовима готовине и појединачне податке и показатеље пословања субјеката над којима Народна банка Србије врши контролну, односно надзорну функцију.

Да су подаци које тражи жалилац било када означени као тајни подаци (иако за то нису испуњени услови) истима би до сада истекло и време заштите.

Надаље, што се тиче навода:

Полазећи од наведеног Народна банка Србије донела је 2. новембра 2015. године, на основу Закона о тајности података, Закона о Народној банци Србије и Правилника о тајности податка у Народној банци Србије – Одлуку о одређивању степена тајности података насталих у раду организационе јединице у чијој је надлежности прикупљање и обрада статистичких података. Наведеном одлуком прописано је да се подаци који се односе на кредитне односе са иностранством означавају степеном тајности „ПОВЕРЉИВО“.

У вези са неведеним, жалилац сматра да овакви наводи представљају додатно злоупотребљавање положаја орговорног лица, обзиром да о истом није достављен доказ, као и да би исти са највећим степеном извесности представљао обичан фалсификат, јер да су наводи тачни и да наведено заиста постоји, **то би већ било истакнуто у првом Решењу којим је одбијен захтев жалиоца, а не у овом „поправном“ решењу.**

Посебно је погрешно позивање на податке прикупљене сходно Закону о званичној статистици (Сл. Гласник РС 104/2009), који је почео да се примењује од **24.12.2009.године**, када се сви подаци који су тражени односе на период од 2005 до 2009.године, дакле, никако нису могли бити прикупљани у сврхе званичне статистике, јер тада предметни закон није ни био донет, нити је НБС била један од произвођача званичне статистике.

Подаци и документација чија се достава тражи, прикупљени су сходно горе цитираним одредбама Одлуке о начину, роковима и обрасцима за регистровање и евидентирање кредитних послова са иностранством (Сл. Лист СРЈ бр. 61/99) и Одлуком о начину, роковима и обрасцима за евидентирање кредитних послова са иностранством (Сл. Гласник РС бр. 9/2007 и даље).

Даље, у складу са Законом о тајности података, „ПОВЕРЉИВО“ може да траје само 5 година.

Дакле, чак и када би подаци били прикупљени за статистичке сврхе (што је немогуће) , те када би се и ретроактивно применио пропис (што је недозвољено), те и када би заиста постојао интерес Републике Србије за таквом заштитом (што је апсурдно) чак и тада, **период заштите би истекао 2013.године.**

Са свега наведеног, неспорно је да су подаци које жалилац тражи:

1. информације и документи који НИСУ ни прописом ни службеним актом заснованим за закону, **одређени да се чувају као тајна**
2. не ради се о информацијама или документима због чијег би одавања могле наступити тешке правне или друге последице **по интересе заштићене законом** (податак који се односе на територијални интегритет и сувереност, заштиту уставног поретка, људских и мањинских права и слобода, националну безбедност и одбрану, унутрашње и спољне послове) који претежу над интересом за приступ информацији

предлажемо да Повереник уважи жалбу и наложи Народној банци Србије да достави тражене потатке.

Жалбу подносимо благовремено, у законском року утврђеном у члану 22. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Подносилац жалбе

Центар за заштиту корисника банкарских услуга
ЦХФ Србија из Београда, ул. Цара Лараза бр.4, 11 000 Београд
ИН Центар, матични број 28208227

У Београду, 03.05.2017.године

Прилози:

1. Копија Решења НБС-а Г бр. 3569 од 25.04.2017.године